

MUSEIVERKET

Byggda kulturmiljöer av riksintresse

FRÅGOR OCH SVAR OM RKY

FRÅGA: Vad menas med inventering av byggda kulturmiljöer av riksintresse?

SVAR: Byggda kulturmiljöer av riksintresse (på finska rakennettu kulttuuriympäristö, förkortat RKY) är en inventering som beskriver olika skeden i Finlands historia: de valda objekten bildar en helhetsbild av byggandets historia i vårt land och dess viktigaste utvecklingslinjer. Objekten omfattar i regel mer än enskilda byggnader och sträcker sig ibland över kommungränserna. RKY-inventeringen är enligt statsrådets beslut en sådan inventering som avses i de riksomfattande målen för områdesanvändningen. Den ersätter Museiverkets och Miljöministeriets utredning från år 1993, "Rakennettu kulttuuriympäristö, Valtakunnallisesti merkittävät kulttuurihistorialliset ympäristöt (Museiverket, byggnadshistoriska avdelningens publikationer 16, 1993) från och med den 1.1.2010 som en inventering som avses i de riksomfattande målen för områdesanvändningen. De riksomfattande målen för områdesanvändningen är ett styrinstrument med vilket statsrådet drar upp riktlinjer gällande centrala frågor för områdesanvändningen på ett riksomfattande plan.

FRÅGA: Vem har utfört inventeringen och på vilka grunder har objekten valts?

SVAR: Inventeringen är utförd av Museiverket som är expertmyndighet för byggnadsarvet. Museiverket har inhämtat utlåtanden från samtliga kommuner i Finland, de regionala miljöcentralerna, landskapsförbunden och landskapsmuseerna och beaktat dessa utlåtanden vid val av objekt åren 2003–2009. Syftet med inventeringen har varit att beakta den mångskiftande karaktären hos byggnadsarvet i vårt land. De valda objekten representerar centrala skeden i Finlands historia, och objektsurvalet ger en mångsidig bild av variationer mellan landets olika regioner, tidsperioder och typer av byggda miljöer.

Läs mer http://www.nba.fi/sv/vat_kulturmiljon

FRÅGA: Vad används inventeringen till?

SVAR: Enligt 24 § i markanvändnings- och bygglagen ska de statliga myndigheterna i sin verksamhet beakta de riksomfattande målen för områdesanvändningen, främja möjligheterna att uppnå dem och bedöma vilka konsekvenser myndigheternas åtgärder har för regionstrukturen och områdesanvändningen. Vid planeringen på landskapsnivå och annan områdesplanering ska de riksomfattande målen för områdesanvändningen beaktas så att möjligheterna att uppnå dem främjas. Bevarandet av värdet hos kulturmiljöer av riksintresse är ett av de särskilda målen för de riksomfattande målen för områdesanvändningen. RKY-inventeringen utgör vid sidan av landskapsområdena av riksintresse och det arkeologiska kulturarvet en utgångspunkt för planläggningen, dvs. för landskapsplaner samt kommunala general- och detaljplaner. Landskapsplanläggningen har i relation till de lägre planläggningsnivåerna en styrande funktion genom att den fungerar som en indikator och förmedlare av kulturmiljöer av riksintresse. I de objekt eller områden som ingår i RKY-inventeringen måste områdesanvändningen anpassas till deras historiska utveckling. Målet är att trygga bevarandet av kulturmiljöernas strukturer, by- och stadsbilden samt de enskilda byggnader och miljöer som redan finns i området. Områdesbeskrivningarna i inventeringen lyfter fram de på riksnivå viktiga särdragen hos varje objekt, medan det alltid bör utarbetas en noggrannare utredning av särdragen och värdena som grund för den mer detaljerade planläggningen. Områdesgränserna som ritats in på kartorna är avsedda som utgångspunkt för planläggningen varvid avgränsningarna preciseras och områdesanalysen görs mer ingående. Målen för skyddet av enskilda byggnader eller delar av miljöer definieras separat för varje enskilt fall.

FRÅGA: Hur ska man förhålla sig till sådana kulturmiljöer som inte ingår i inventeringen av byggda kulturmiljöer av riksintresse?

SVAR: Den kulturhistoriska bedömningen av RKY-objekten och –områdena har gjorts ur ett riksomfattande perspektiv. Genom inventeringen har man lyft fram ett urval objekt som utgör en representativ helhet och som avspeglar vårt lands byggnadshistoria. Inventeringen omfattar inte vissa kulturhistoriskt mycket värdefulla byggnader och byggda miljöer som också ska beaktas vid planeringen av markanvändningen. Planläggningen ska beakta kulturmiljön som en helhet. Utöver RKY-objekten bör man beakta den övriga kulturmiljön vars innehåll fastställs genom separata planlägningsutredningar. Insikt i områdets historia, förståelse för dess värden och bevarandet av dess karaktär ska alltid utgöra grunden för markanvändningsplaneringen. Enligt markanvändnings- och bygglagen är målet för områdesplaneringen att främja den byggda miljöns skönhet och värnandet om kulturvärden. Vid planläggning ska man värna såväl den byggda kulturmiljön som landskaps- och naturvärden.

FRÅGA: Inventeringen har ersatt den tidigare inventeringen av år 1993 (Rakennettu kulttuuriympäristö, Valtakunnallisesti merkittävät kulttuurihistorialliset ympäristöt, byggnadshistoriska avdelningens publikationer 16, 1993) som en sådan utgångspunkt för områdesplaneringen som avses i de riksomfattande målen för områdesanvändningen. Vilken status har de nu utelämnade kulturmiljöerna i markanvändningsplaneringen?

SVAR: Många av de objekt som utelämnats från RKY-inventeringen är kulturhistoriskt mycket värdefulla. Man har i inventeringen reducerat överlappningarna mellan värdefulla landskapsområden respektive byggda kulturmiljöer av riksintresse varigenom en del av objekten i den tidigare förteckningen inte längre ingår i urvalet. Flera av de utelämnade objekten har redan beaktats i gällande planläggning eller skyddats med stöd av speciallagar om byggnadsarvet. Planeringen av miljöer som ingick i den tidigare inventeringen men som har utelämnats från det reviderade urvalet fastställs genom planlägningsprocessen i enlighet med markanvändnings- och bygglagen. Markanvändningsplaneringen ska alltid utgå ifrån bevarandet av områdets kulturmiljöer och värden.

FRÅGA: Är en byggnad som ingår i RKY-inventeringen skyddad?

SVAR: Utgångspunkten är att den byggda miljön och dess särdrag ska bevaras i de områden som ingår i inventeringen. Skyddet av enskilda objekt som finns i byggda kulturmiljöer av riksintresse fastställs emellertid från fall till fall genom planläggning och tillståndsförfarande. Bevarandet av byggnader och miljöer kan tryggas genom planläggning i enlighet med markanvändnings- och bygglagen samt genom att skydda byggnaderna med stöd av andra lagar och förordningar. Information om de objekt som skyddats i planerna och deras skyddsbestämmelser fås hos kommunens planläggningsmyndighet. Ytterligare information finns på http://www.byggnadsarv.fi/Sailyttaminen/sv_SE/Planlaggning_och_vard/

FRÅGA: Inkluderar objektsbeskrivningarna i inventeringen alla värdefulla byggnader och miljöer inom det avgränsade området?

SVAR: Objekten är ofta vidsträckta områden. Objektens kulturhistoriska värde har sammanfattats i beskrivningen och historiken. Dessa innehåller emellertid inte alla de faktorer på vilka objektets värde baseras. Skyddet av enskilda objekt avgörs genom planläggning, varvid man på varje planläggningsnivå bör bedöma behovet av ytterligare utredningar enligt markanvändnings- och bygglagen. Utanför det angivna området kan det även finnas miljöer som är värdefulla på samma grunder som miljöerna inom områdesgränserna.

FRÅGA: Är nybyggen tillåtna på områden som ingår i RKY-inventeringen? Får byggnader som finns på området rivas?

SVAR: För vidsträckta kulturmiljöer gäller skyddet inte varje enskild byggnad inom det fastställda området, utan avsikten är att värna områdets historiska särdrag. Inventeringen styr

detaljplaneringen genom att planläggningen utgås ifrån att området bevaras. Huvudprincipen är att man värnar om det gamla byggnadsbeståndet på området. Det är möjligt att i samband med planläggningen utfärda skyddsbestämmelser och avväga möjligheterna till komplementbyggande och ersättande nybyggen. Byggbestämmelserna och bygggrätten baserar sig på den gällande kommunala planläggningen. Enligt de riksomfattande målen för områdesanvändning ska områdesanvändningen anpassas till deras historiska utveckling. Kommunen ansvarar för markanvändningsplaneringen och bygg tillsynen inom sitt område. Kontaktinformation för planläggning och bygg tillsynen finns på varje kommuns webbplats. Det lokala landskapsmuseet informerar om områdets historia och inventeringsstatus.

I enlighet med markanvändnings- och bygglagen ska byggnadstillsynsmyndigheten alltid underrätta kommunstyrelsen och den regionala miljöcentralen (fr.o.m. 1.1.2010 närings-, trafik- och miljöcentralen) om rivningsanmälan som avser en kulturmiljö av riksintresse samt om bygglovsansökan inför rivningsanmälan. Enligt markanvändnings- och bygglagen får rivningen inte innebära att traditions- eller skönhetsvärden eller andra värden i den byggda miljön förstörs.

FRÅGA: Jag äger en byggnad på ett område som ingår i RKY-inventeringen. Kan jag få bidrag för renovering av byggnaden?

SVAR: Det är möjligt att ansöka om bidrag via bland annat Museiverket, den regionala miljöcentralen och Jord- och skogsbruksministeriet. Ytterligare information finns på http://www.byggnadsarv.fi/Hoito/sv_SE/Finansieringsmojligheter/